

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ, А ПРЕМА ПОТРЕБИ И ВИШЕ ПУТА НЕДЕЉНО. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Напомена. Као што смо то и у напомени штампаној у бр. од 3. Фебруара ове год. *Полицијског Гласника* казали, у овој другој половини горњег рада биће изложена правила нашега Грађ. Законика о положају матере и удове у задрузи са гледишта наследног права, а затим, ће бити расправљена још нека питања у вези са задружним наследним правом.

Ж. М. П.

а^о. Мати у задрузи. Овде имамо да расправимо два питања: питање о праву наслеђа и о праву издржања матере у задрузи. Ми ћемо, за овај мах, говорити само о првом питању, а о другом биће речи тамо где се излажу прописи о удовици у задрузи.

По §-у 402. Грађ. Зак. и његовом тумачењу од 29. Маја 1853. год. (36. VII., стр. 52.), мати долази у друго наследно коло и наслеђује, после оца и рођене браће (где треба рачунати и браћу по оцу), заједно са рођеним сестрама (у које се, такође, убрајају и сестре по оцу) Међутим тако није у случају задруге, за који вреди објашњење §-а 523. Грађ. Зак. од 28. Јуна 1849. год. (36. V., стр. 49.), где стоји: „Како §. 523. гласи, да жена удовица после смрти мужа у задрузи заоставша, била она са децом, или без деце, задржава право уживања на делу свога мужа у задрузи и смеси заоставшешем, то се разуме да ни оваква жена удовица, којој у задрузи дете умре, не може део овог у задрузи ни у каквом случају наследити, него и њој остаје само право уживања до смрти или преудаје, по гласу постојећих правила о женскињама у задрузи“. Ми ћемо одмах

да претпоставимо да је дете о коме се говори у овом законодавном објашњењу мушко, да је, дакле, ту у питању син. По овом Закону, мати њега не може наследити, „било сама било поред сестара умрлога (§. 402.), јер ни ове последње то право немају“. У осталом, то би се дало извести и из самога §-а 528. Грађ. Зак.: пошто сродство у задрузи искључује сродство изван задруге и пошто мати, као ни остало женскиње које у задрузи живи, није задругар, није у задрузи, већ изван задруге, то би мати била задругом искључена и самим §-ом 528.. Затим, §. 529., у вези са Законом од 28. Новембра 1859., искључује из наслеђа у задрузи и рођене сестре, што значи да он, тим самим, искључује и матер, која се, у погледу наследних права, равна са сестрама.

Али *quid*, ако „дете“ о чијем је наслеђу реч није мушко већ женско, ако је то кћи а не син? Овде је, дакле, претпоставка да је умрли задругар био оставио као наследницу кћер која је, затим умрла, оставивши матер као најближег сродника. Хоће ли је мати наследити? Јуриспруденција није овде стална. Тако, по одлуци опште седнице Касационога Суда од 11. Новембра 1872. год, Бр. 3659. и од 18. Маја, 1874. год, Бр. 1434.: „Женско дете умрлог задругара и после смрти свога оца сматра се да и даље припада задрузи, и зато мати таковога детета по смрти његовој не наслеђује ништа од задружног имања“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 339.). У истом смислу је и одлука одељења од 15. Маја 1884. год., Бр. 1470. и одлука опште седнице Касационога Суда од 1. Априла 1885. год., Бр. 1038. („Законом од 28. Јуна 1849. год., ВВр. 1147. којим је објашњен § 523. Грађ. Зак., јасно је изречено, да жена удовица којој дете у задрузи умре не може део овог у истој задрузи ни у каквом случају наследити. Уз то се у §. 57. Грађ. Зак. каже, да се под задругом и задружном кућом разумевају више лица пунолетних самих или са својим

потомством; — па из ових прописа, ни по значењу тих речи ни по логици не може се извести да женско дете не улази у задругу, а ни то да се задруга раскида чим иза задругара остане женско дете, кад је мимо њега у задрузи остала и која мушка глава“: Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 340.).¹⁾ Међутим, по одлуци одељења Касационога Суда од 22. Марта 1882. год., Бр. 4266. и опште седнице истога Суда од 8. Маја 1882. год., Бр. 1408.: „Удова задругара која своје женско дете преживи, добија по основу наслеђа имање из задруге“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 340.). Нема сумње да је ова последња јуриспруденција Касационога Суда тачнија. Прописи о наслеђивању у задрузи имају се применити само на оног *de cuius*-а који је умро у задружном стању а не, разуме се, и на оног који је умро у стању инокосном. Кћи која је наследила, по Решењу од 1859. год., свог оца у задрузи није са задругарима очевим у задружном односу, без обзира на то што је она још неподељена: ми смо већ видели да не може бити задружног односа између мушких и женских лица²⁾, између њих може само бити обичног смесништва, а обично смесништво, у случају наслеђа,

¹⁾ Видети даље у истом смислу још и ове одлуке Касационога Суда (одељење): од 7. Новембра 1872. год., Бр. 3738. („Дете женско у задрузи остао иза оца. Распоредна пресуда изрече колики му део припада. По оно умре не изишавши из задруге. Мати тражи да наследи по §. 402. Грађ. Зак. Касациони Суд изрече, да нема места наслеђу, кад се део детета није оставио и одељено, те је девојка остала у задрузи, а у задрузи матере, по §. 523. Грађ. Зак., немају право наслеђа“: *Забелешке* Др-а Николе Крстића, стр. 342.); од 9. Априла 1876. год., Бр. 1547. („Јосип и Тимотије су задругари. Јосип умре оставив кћер у задрузи, која у овој и умре. Њена мати тражи да наследи. Судови одбијају; Касациони Суд снажи“: *Забелешке* Др-а Николе Крстића, стр. 343.).

²⁾ Касациони Суд (в. одлуку одељења од 15. Маја 1884. год., Бр. 1470. и опште седнице од 1. Априла 1885. год., Бр. 1038., што је горе цитирано) вели да се задруга не раскида чим иза задругара остане женско дете, кад је мимо њега у задрузи остала и која мушка глава. Ово је тачно само у толико уколико би, са женским дететом, остала још бар два мушка лица задругара: тада би било задруге у односима та два лица, али не и у односима њиховим са женским дететом. Али ако би са овим остала само једна мушка глава, онда задруге нема више никако.

¹⁾ А. Ђорђевић, *Наследно Право*, стр. 132.

долази под прописе о инокоштини. На тај начин, када кћи која је у задрузи наследила свог оца и умрла није умрла у задружном него у инокосном стању, њу тада, наравно, наслеђује најближи сродник, без обзира на то дали је то мушко или женско лице, да ли је он у истој задрузи или је изван ње, и ако је најближи сродник умрле кћеру њена мати, тада ће је мати и наследити.¹⁾ И најновија јуриспруденција Касационога Суда у овоме је смислу, а на име: одлука одељења од 7. Септембра 1905. год., Бр. 5442. и одлука опште седнице од 1. Новембра 1905. год., Бр. 9922., које гласе: „По §§. 57. и 507. Грађ. Зак. под задругом разуме се смеша заједничког имања и заједнички живот између више пунолетних лица везаних сродством. Према томе, смрћу једног задругара, кад их има свега двоје, задружни однос престаје, пошто је онај други задругар остао као једино пунолетно лице у кући способно за задружни живот; и у томе је случају кћи умрлог задругара, према другом одељку §-а 529. једина наследница његова, и после њене смрти наслеђује је мати, а не заостали задругар њеног оца, пошто од момента смрти њеног оца не може бити говора о задрузи ни о пречем наследству задруге.“ (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 38.). Овде је, дакле, са свим правилно узето да не може бити задружног односа између мушкога и женскога лица, али се погрешно вели да задругу могу образовати само пунолетна мушка лица: ми смо видели да и малолетници могу бити у задружном односу.²⁾

б⁰. *Удова у задрузи.* Дали удова има, у задрузи, право наслеђа у погледу мужевљих добара, у случају када би она могла наследити у кући инокосној (§. 408. Грађ. Зак., Допуна од 21. Октобра 1850. год., Зб. V., стр. 293.)? Питање више теориско, јер удова наслеђује мужа тек онда „ако ни материног рода по реду до овог (шестог) колена не би било“ после мужа који је умро, случај који ће се врло ретко да не кажемо никад десити. Али, и ако би се то ипак десило, удова не би могла наследити: она би била искључена задругом, онако исто као и де-

¹⁾ Или, ако је кћи умрла па ју је наследила њена сопствена кћи, односно ова је наследила по праву репрезентације свог деда, умрлог у задрузи, који је био своју кћер преживео, онда ће ову унуку, наследницу, наследити њена баба, матерна мати, жена њеног деда у задрузи умрлог, ако не би било пречих, ближњих, сродника (§. 404. Грађ. Зак.) који би умру унуку могли наследити.

²⁾ В. о наследном праву матере у задрузи А. Борђевић, *Наследно Право*, стр. 132.. У прилог овога мишљења можемо навести и овај пасус из решења од 28. Јуна 1849. год., који није штампан у Грађ. Законику, код §-а 523. и који гласи: „Попечителство правосудија... предложило је Совету на протоковање касателне параграфе: „Оне ли мати после смрти сина у зарузи заоставша, ако овај пречег наследника нема, овог део наследити, или ће само као и друго женскиње право уживања до предаје или смрти имати?“ — Совет узевши предмет овај у расужденије, он је исти... овако објаснио (Гојко Никетић, *op. cit.*, стр. 335.). Дакле, Министарство Правде, у предлогу своме, тражи од Савета тумачење §-а 523. Грађ. Зак. само за случај да је син у питању, остављајући на страну случај кад је о детету женском реч, на сваки начин стога што за њега није било сумње да мати, ако је она најпречи сродник, наслеђује своју кћер, као лице умрло у инокосном стању.

војке (осим женске деце) и мати: било би нологично да мати и рођене сестре, н. пр., буду задругом искључене а удова не. Ово разумо се само онда ако би се узело да задруге може бити без обзира на степен сродства, то јест ако би се узело да задруге може бити и међу сродницима преко шестог кола очеве или материне лозе, питање веома сумњиво, као што ћемо то већ доцније видети. У осталом, §. 528. Грађ. Зак. поставио је општи принцип да је задруга, код наслеђивања, преча од сродника изван задруге, а удова се, као женско лице, сматра изван задруге. (А. Борђевић, *Наследно Право*, стр. 133.).

Али, удовица има у задрузи, исто тако као и у кући инокосној, право ужитка на мужевљевом делу у задружном имању, као што се то види из §-а 523. Грађ. Зак. који гласи: „Жена удовица после мужа у задрузи заостала, била са децом или без деце, задржава право уживања на делу свога мужа у задрузи и смеси заосталом“. То је примена правила постављенога у §§. има 412. и 413. Грађ. Зак..

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

од

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

II. *Иступ из § 346 к. з. (самоослобођење).* — „Ко због иступљења на затвор осуђен, вели се у овом §, из затвора или испред пандура побегне или учинивши прилику изван места, у коме се задржавати има, удали се, казниће се тиме, што ће затвор под строжијом смотром одлежати“.

1. *Радња* се састоји дакле у самоослобођењу иступног затвореника, т. ј. у ослобођењу себе сама из затвор досуђеног за иступ.

а) Самоослобођење за злочин или преступ осуђеног не сматра се међутим као кривично дело (в. Посебни Део). За такво се ослобођење кажњава само дисциплински, каква је казна у ствари прописана и у § 346 к. з.

б) *Помагач* у самоослобођењу имао би се казнити по § 345, пошто се ту и помагање сматра као радња извршења

в) Пошто је за овај иступ прописано као казна само поштравање затвора строжијим надзором, има се узети, да се *подстрекач* на самоослобођење не може казнити.

2. *Кривац.* — *Виност* није потребна.

III. *Иступ из § 347 к. з.* — У овом § предвиђена су два иступа, један у ал. 1, други у ал. 2:

1. *Иступ из ал. 1 (отпуштање затвореника).* — „Пандур, стражар или асанција, вели се у овој ал., испред кога осуђени на затвор због иступљења, због његове небрижљивости из затвора или у

путу побегне, да се казни затвором до десет дана, а ако се побегши с њима споразумео, те су му они на руку учинили да побегне, то да се казни затвором до тридесет дана“.

а) *Радња* се састоји дакле у иступу иступног затвореника у слободу или у помагању, да се он ослободи; од стране пандура, стражара или асанције.

1⁰ *Иступ* затвореника у слободу је *неспречавање самоослобођења* (в. Посебни Део III § 96 I 1 б).

2⁰ *Помагање* у ослобођењу затвореника је свако чињење, којим се доприноси ослобођењу затвореника. Без значаја је међутим, да ли је ово ослобођење самоослобођење или је од неког другог извршено (в. Посебни Део III § 96 I 2 б).

3⁰ *Ослобођени* треба дакле, да је за иступ на затвор осуђен.

б) Овај иступ је *свршен*, чим је затвореник пуштен у слободу. Без значаја је међутим, колико је он остао у слободи. Овај иступ није дакле трајно кривично дело (в. Посебни Део III § 96 II).

в) *Кривац.*

1⁰ *Извршилац* може дакле овде бити само *пандур, стражар или асанција*. Ако је извршилац *чиновник* или какав јавни службеник (§ 132 к. з.), који није поменути у § 347, против њега се има применити § 129 к. з.

2⁰ У погледу *виности* разликују се две врсте кривца:

(1) *Умишљајни.* Умишљај се састоји у свести, да се отпушта затвореник, одн. да се потпомаже ослобођење затвореника.

(2) *Нехатни.* Нехатни је извршилац кривац код оба случаја отпуштања ослобођеника, т. ј. како код неспречавања самоослобођења (н. пр. нехатно неоткривање плана за ослобођење или случај кад стражар услед непажње није видео, кад су затвореници обијали врата од Ђелије) тако и код помагања ослобођења затвореника. (в. Посебни Део III § 96 III 2 б).

г) *Казна.*

Против *умишљајног* извршиоца („ако се побегши с њима споразумео“) прописан је затвор до тридесет дана, а против *нехатног* („због његове небрижљивости“) затвор до десет дана.

2. *Иступ из ал. 2.* — „Овако ће се казнити, вели се у овој ал., *пандур или асанција* и онда, кад би доцнишао, да се *асеници* без одобрења власти с ким састају, или би не имајући власти дозвољавао да *асеници* по чаршији или вароши иду или се других нарадаба у смотрењу *асеника* од стране власти изданих не би придржавао“.

а) 1⁰ *Радња* се састоји дакле у доцништењу затвореницима, да се с ким састају или да по вароши иду, од стране пандура, стражара или асанције, или у опште у непридржавању од стране истих других нарадаба од власти изданих у погледу затвореника.

Под *затвореницима* („*асеницима*“) имају се овде разумети сва лица лишена слободе од каквог органа државне власти

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ЗАР МОРА И У ЗЛОЧИН?

Једног бурног зимског вечера, пред најугледнију кафану околне вароши Г. зауставише се поштанска кола, из којих изиђе Бојан Бранчић, висок лепушкаст младић, витка стаса и црних изразитих очију. Пошто је исплатио постиљона, спустио посувраћену јаку од зимског капута, дотерао изгужване пешеве од герока, и, инстинктивно, погладио руком мале и кокетно завијене, црне брчиће, уђе у дупке — пуну кафану.

Са пуно снебивања и нелагодности, прође брзо кроз масу непознатог света, који га је посматрао с радозналошћу, помешаном са неком врстом паланчанске неповерљивости. У кафани је био празан само један једини сто, чак у дну сале. Бојан Бранчић, не премисљајући дуг, седе за тај сто, и суморно подлакти главу обема рукама. Усред безбрижне гомиле света, који кипи од силног унутрашњег задовољства, који се шали, грохотом смеја и весело певуши, он се осећао потпуно усамљен и потпуно несрећан.

Родом Београђанин, из старе угледне чиновничке породице, навикнут на престоички шумни живот, он се, већ при првом доласку у ову малу, забачену паланку, у коју је промештен „по потреби државне службе“, осећао као Драјфус на Ђаволовом — Острву.

„Нигде друга, нигде пријатеља!“ — размишљао је сентиментално. — „Збогом лепе топчидерске алеје украшене цвећем, и ограђене зимзеленом! Збогом, романтична калемегданска терасо с водоскоцима, над којима, увече, блешти лице од електричне светлости! Збогом, незаборављена вечерња шетница у Кнез-Михајловој улици, где у првом сутону, као у мравињаку ври од небројених лепих женских лица: и црномањстих и плавих, и смећих и граорастих..! Збогом на свагда, прохујали златни дани престоичког живота! Са мношћу је свршено.. Ово није само устајала бара, пуна жабокочине, у коју ме је бацило Провиђење... Ово је можда, бездана, до које не допире весела светлост живота.. И, шта ће бити излаз из овог пакла: да ли оставка на државну службу, или самоубиство? На сваки начин, ово друго. Јер, нашто таворити и чамуљати: боље је умрети, него умирати..“

— „Господин је сигурно постао нов грађанин наше вароши?“ — прекиде Бојана у размишљању један пискав, прозукао глас, који је имао у себи и нечег покровитељског и, у исто време, сервилног.

Бојан диже главу. Пред њим је понизно стајао, с шеширом у руци, један омаген, мршав старчић, сав сед као овца, у извешталом, жутом иберцигеру који је с њега висео као с клајдерштока, погрљен, и у пријатељски осмех развучених уста, из којих су, при говору, непријатно провиривале безубе старачке десни.

као таквог у јавном интересу (в. Посебни Део III § 94 I 1). Према томе ту спадају не само они, који су осуђени на затвор за исту, већ и они, који су осуђени на робију, заточење или затвор за злочин и проступе, као и они, који се налазе у истражном притвору, или који су дисциплински кажњени од које државне власти.

2° Радња је *противправна*, кад је извршена без одобрења надлежне државне власти.

б) *Кривац*.

1° *Извршилац* може бити само пандур, стражар или апсанција.

2° *Виност* није потребна.

IV. *Иступ из § 348 к. з.* — „Пандур и у опште полицајни служитељ вели се у овом §, који би се усудио онога, који му је предан, да га полицајној власти преда, и у опште онога, кога он полицајној или другој власти због какве кривице води, асовати, тући или злостављати, да се казни затвором до тридесет дана, у колико то не би у већма казнимо дело прелазило. Полицајна власт дужна ће бити сваку овакву тужбу одмах иштаги“.

1. Радња се састоји дакле у асовану или тучењу и у опште злостављању од стране пандура и у опште полицајског службеника оног, кога спроводи полицајској или којој другој власти.

а) Под „асовањем“ се овде има на сваки начин разумети у опште вређање.

б) Тучење је једна врста злостављања (в. Посебни Део I § 7 I 1). Зато је у § 348 к. з. погрешно казано „тући или злостављати“.

в) Пошто је у § 348 к. з. реч о једном иступу, а злостављање по правилу преступ (§§ 175 и 179 к. з.), то се под злостављањем („или злоставити“) имају овде разумети само *иступне* злоставе, предвиђене у § 357 т. 1 к. з., на име ђушање, ударање и радње овима подобне.

г) По себи се разуме, да је без значаја, због чега се спроводи оно лице власти. То се пак наравно не чини, ако оно само није за то дало повода. Оно мора дакле да је само криво, што се спроводи власти, и у томе се смислу мора протумачити став „кога он... власти због какве кривице води“.

2. Овај иступ је дакле *нарочита*, квалифицирана (тежа) врста *иступне* увреде (§ 357 т. 2 к. з.) и злоставе (§ 357 т. 1), за које је прописан затвор од једног до двадесет дана. Зато ако би увреда и злоставе биле преступне, имали би се применити за увреду § 213, а за злоставу §§ 173 или 179 к. з. (§ 348: „да се казни затвором до тридесет дана, у колико то не би у већма казнимо дело прелазило“).

3. *Кривац*.

а) *Извршилац* може бити само пандур и у опште полицајни служитељ (код општинске или полицајске власти).

б) Пошто је овај иступ једна нарочита врста увреде или злоставе, то се има узети, да је и овде изузетно потребна *виност* и то у облику *умишљаја*.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

— „Јест, премештен сам овде за чиновника.“ —

— „Врло добро! То ми је мило! Вама сад, пре свега, треба добар, удобан стан. Све ће се то брзо удесити, братац мој! Ни бригеша вас ништа! Ја сам варошки сензал. Показаћу вам одмах, ако желите, све станове које имам на расположењу. Ево листе! читајте! Десет празних станова... дивота! А што се тиче моје награде, зна се чика — Тошино: два динара. Обична сензалска такса. Није много, јел' те?“

— „Добро, добро! — прекиде Бојан Бранчић старца у његовој напамет наученој беседи, поновљеној до сада, ваљда, неких две хиљаде пута за време од педесет година његове сензалске праксе. „Него, хајде, да не дангубимо! Боље је сместити се још вечерас.“

Изиђоше.

Напољу вејавица.

Севрац брише све пред собом.

Улице по готову, путе...

Пошто су обишли, једну за другом, неких девет кућа, у чијим прозорима већ месецима стоје пожутеле цодуље са оним стереотипним: „Стан за Самца“, и, пошто су се, том приликом, код једне несташне удовице слатко насмејали, а са једном костоболном и мрзовољном бабом без мало посвађали, нађоше се пред једном великом, новом и као снег белом зградом, кућом трговца О. С.

— „Е, братац мој, ако вам се и овде не допадне, онда ја за вас немам квартира у овој вароши.“

— „Да видимо! — учини Бојан.“

Уђоше.

Озбиљна, постарија жена, газдарица од куће, уведе их у собу за издавање, и онда у Бојана погледа упитним погледом, у коме је било неко питање: А с ким имам част.

— „Допустите, да се представим, госпођо! Бојан Бранчић, ново постављени чиновник у вашој вароши.“

— „Драго ми је, господине! — одговори кућна газдарица — и њен до мало пре ледено-неповерљиви поглед, поста за чудо мек, готово сроднички.“

— „Код нас ће вам бити“, продужи жена, — „као код своје мајке“. Поред господског стана, имаћете апсолутну тишину за рад. У кући смо свега нас троје: ја, „човек“ и „дете“. Ми станујемо у оној засебној кући, а ову издајемо самцима.

Код тако доброг стана и повољних услова, Бојан Бранчић није имао шта да премисља. Уселио се те исте вечери.

* * *

Одмах сутра-дан Бојану Бранчићу били су представљени и газдарица „човек“ и „дете.“ „Човек“ је био за читаву деценију старији од газдарице, и имао је велики пензионерски трбух, а „дете“ је имало двадесет две године, носило је укусну сукњу од свилене тканине, белу кецељу од лаке, провидне, и као пена ваздушасте материје; имало је крупне, паметне очи, плаве кас небо; и једра, недра, која су се заносљиво тресла при поном ходу.

„Детету“ је било име Марта, али су је звали Маруша.

Она је Бојана служила, чистила му обућу, доносила воду, мела и ветрила собу, и, зими, ложила пећ. Одмењивала је у томе мајку, која се, због реуматизма, тешко кретала, а, сем тога, имала је по цео дан пуне руке посла у својој кући.

Бојан се у осталом, није ни мало љутио, што га је, у место матере, услуживала њена кћи. Шта више, осећао је неко чудно задовољство при посматрању Марушине, свеже и љупке појаве. Истина, Маруша се никад, при уласку у његову самачку собу, није задржавала ни минута више него колико јој је требало да штогод унесе или изнесе, али и то је било довољно, па да Бојан увек осети, у тим тренутцима, како се, с Марушином појавом, у таму и монотонију његове одаје изненада проспе млаз свеже и пријатне светлости. Марушино „Добро јутро!“ или „Добро вече!“ — једине речи, које му је управљала, и које је она изговарала једним меким и нежним девојачким нагласком, биле су у стању да га у час расположе, па ма колико пре тога био суморан. Када би се неки пут десило, да Маруша, због других послова, не уђе по неколико сати у његову собу, Бојан би тада махинално седео уз прозор, и кроз навучено, сасвим провидне, завесе од креча, гледао кришом у дворште, не би ли је видео... А она је, час по час, весело и хитро, чисто скакућући, излазила у дворште и враћала се натраг у кућу, и не слутећи, да је иза лукаво навучених, али провидних, завеса, вребају широм-отворене очи младога „господина“.

И, ко зна, докле би Бојан уживао у тој пријатној, па, ипак невинној забави, да се ј дног дана не деси нешто необично.

Пошто је већ неколико часова седео замишљен у својој собици, пошто је покушавао да чита, па није могао; пошто је на виолини произвео неколико погрешних тонова, па и њу оставио, Бојан се опет, као по навици, примаче к прозору, очекујући да се у дворшту појави Маруша.

И није дуго чекао.

С празном лиманом кантом у руци, доскакута она до бунара, који је био у сред дворшта, па неколико корачаји од прозора Бојанове собе, опрезно остави канту на слуштен капак који је покривао једну половину бунарског отвора, спусти лагано у бунар металну кофу која је висила о ланцу, па онда, да би је загнурила у воду, наже се целим горњим делом тела над бунарски отвор. Бојан, коме је била окренута леђима, посматрао ју је кроз завесе пажљиво и чисто не дишући. У моменту кад је девојка нагнута над бунар, десном руком тргла ланац, да би загнурила кофу, она је, истовремено, махинално мало подигла леву ногу.

Посматрао је то Бојан Бранчић. И, пошто је Маруша захватила воду, и ушла унутра, он је још стајао уз прозор као прикован и дубоко узбуђен оним што је вид о.

После неколико тренутака Маруша уђе у велику собу и остави на сто флашу свеже воде.

— Госпођице Маруша! ослови је он, у тренутку кад је хтела изаћи из собе. „Ви сте врло неопрезни. За длаку је требало, па да се мало пре стрмоглавите у бунар, толико сте се били нагли над бунарски отвор. Зашто се не чувате?“

— А, где! А откуд сте ви то видели? — дочека га она застањено, и, у недоумици, погледа на навучене завесе на прозору.

— „Чувајте се, Маруша, чувајте се!“ — прихвати Бојан, не одговарајући јој на питање.

То је био први корак к мосту преко Рубикона.

Већ сутра учињен је други, а дани су пролазили и доносили нове интимности тако да је Маруша жртвовала и нетакнут део себе саме. Страст је победила разум и она је тријумфовала свој грозни тријумф.

(СВРШИТЕ СЕ)

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

— А, бравос! рече Хото; ја вам честитам, ви сте вашу фуруну наложили рано.

— Па дабогме, одговорим ја; треба нам фуруна, хоћемо да печемо. Ти, који си тако злобан, погоди шта има овде, додам показујући му под завојем куповину коју смо донели.

— Како могу да погодим?

Тада цепајућу једно ћоше покажем му ноге од живине.

— Шта је то? повика он; неки ђуран?

— Да то је твој брат... и као што видиш та се животиња познаје по ногама. Разумеш ли сад разговор?

— Шта каже?

— Ја кажем да је печен.

— А, јесте!...

— Држ' па помидиши.

Дам му живину, и док ју је он загледао са сваке стране, Кафре се саже дохвати ципеле и метну их у свој шешир.

— Па колико кошта?

— Једну *цетодинарку*, два *киндара* (динара) и десет *кангића* (марјама).

— Охо, па толико кошта пар ципела!

— Па оно јесте, прихвати Кафре трљајући руке.

— Лако ћемо, имамо чим јести, а тај мирис баш мами.

— Зар нисам умео изабрати?

— То још како; ко ће да сече? само ја то нећу.

— Ако, ми ћемо те служити; има ли какав нож?

— Има, потражи га у фијоци од ормана.

Нашао сам доиста нож; сад још само требало наћи какав изговор да Кафре изиђе. „А, видиш! рекнем му ја; ти ћеш ми учинити љубав ако одеш до моје куће и јавиш да ме не чекају на доручак.“

— Тамап, те да останем гладан. А, не идем ја пре но што добро наједем.

— Не можемо ни јести, немамо пића. — Па зар мора да се иде по њега? рече он и отвори прозор те зовну винарског трговца; овако ми се не може подвалити.

Кафре је као и већина полицајских агената, кад се изостави лажљивост, био добар човек, али је волео да слађе појед. Код њега је био важнији трбух него посао и ма да је држао циполо које су нам биле тако потребно, видео сам да је било немогућно натерати га да се удали док не доручкује, и зато пожурих да исечем печење и кад стиже вино викинем му: садај једи па иди.

Постеља Хото-ова била је сто на коме смо јели као Огри¹⁾ служећи се Адамовим виљушкатама. Обед смо брзо свршили. — Е сад рече ми Кафре, могу да идем; не знам да ли си ти као ја, али ја кад ми је стомак празан нисам ни за шта, а кад ми је пун? е то је нешто друго.

— Добро, иди.

— И хоћу, одговори и узев свој шешир оде.

— Оде, рече Хото тоном човска који је једва чекао да остане самном насамо. Баш нема, настави он, ни једно место за Хото-а?

— Шта би ти хтео? Треба имати стрпљења, наћи ће се.

— Кад би ти хтео да ме помогнеш, г. Ханри тебе слуша и да му ти кажеш само две речи...

— За данас то не може бити, имам други посао; ево већ два дана како нисмо ни ја ни Кафре ишли на рапорт.

Ово сам намерно слагао; није требало да Хото помисли да знам за крађу у којој је по мом мишљењу учествовао. Он је био без зебње а ја сам га одржавао у овом спокојству и бојећи се да не посумња устати окренем разговор на оно што њега највише интересује. Говорио ми је о многим стварима.

— Ах, кад бих био сигуран, рече ми уздишући да ћу ући у полицију са платом од 1200—1500 динара могао бих прибавити многе податке... Баш у овом тренутку имам једну крађу, која би за г. Ханри-а била први поклон.

— Е?

— Да. Могао бих да натерам у хапсу три крадљивца Бершије-а, званог Бисетр, Кафења и Лиона. Они су сигурни ја јамчим; као што је сигурно да ја и ти чинимо два.

— Ако можеш што да кажеш? то би ти помогло да будеш примљен.

— Знаш, али...

— Да се не бојиш што? Ако учиниш те услуге, буди спокојан, ја ћу настати да будеш примљен.

— Ах, пријатељу, ти си ме утешио; ти ћеш ме помоћи?

— Па да, то није тешко.

— Е, онда пијмо! повика Хото као занет радошћу.

— Пијмо у част твога скорашњег пријема!

— Готово боље данас него сутра... Хото је био очаран, већ је правио план како ће да живи; сањао је о срећи;

¹⁾ Они који много једу.

био је сав узбуђен од наде која се јавља кад је у изгледу каква радост; а ја сам стрепео да не појми да сиђе са кровета... Најзад, неко закуца. Кафре уђе посећи у руци једно по две ракије коју је послала Анета. Треф! рече јеврејски мој колега улазећи, а треф и марон¹⁾ једна је ствар. Како сам се старао да будем добар Израиљац то сам одмах разумео и видео шта треба да радим. И док сам ја сипао Кафре остави ципеле на њихово место. Продужисмо да пијемо и да разговарамо, и, пре но што ћемо поћи, дознао сам да је Хото то хтео да покаже оне који су извршили крађу олова. Чича-Белмом, гвожђар у улици Танери, био је, како ми он рече, јатак у овој ствари.

Појединости ове крађе биле су врло занимљиве и рекнем Хото-у да љу одмах ићи да јавим г. Ханриу, а њему препоручим да дозна место где она три лопова ноћевају. Он обећа да то пронађе и кад све уговорисмо ми се растадосмо. Кафре пође са мном. „Јесте рече ми Кафре, он је; ципеле се слажу потпуно а отисак је врло дубок и јасан; кад је скочио са прозора притиснуо је свом својом тежином“. То је значила реч *треф*, али мени то објашњење није требало, ја сам већ био разумео понашање Хотово и уочио сам врло добро улогу коју је хтео да одигра. Било је јасно да је он извршио ову крађу да се користи, али је хтео два зеца на једанпут; проказујући власти своје саучеснике он је постигао и други циљ: да се пред полицијом покаже умешан те да је наведе да га прими. Уздрхтао сам помислајући на последице ако би се тај план остварио. Лупеж! помислио сам у себи; учинићу да за свој злочин добије заслужену казну; ако несрећници, који су га у овоме помагали, буду осуђени право је да и он подели њихову судбину. Нисам се устезао да помислим да је он од свих најкривљи; по свему ономе што сам знао о његовом карактеру изгледало ми је врло вероватно да их је он баш навео само да би добио прилику за сплеткарење. Ишао сам чак дотле да помислим, да је он био у стању, ако је баш сам извршио крађу, да нађе за сходно да за своје недеље оптужи људе који су већ својом неморалношћу били сумњиви. По свакој претпоставци Хото је био велики препредењак, зато сам се и решио да од њега ослободим друштво.

Знао сам да има две метресе: Емилију Симоне, с којом је имао неколико деце и с којом је живео, и Фелиситу Рено, једну јавну женску коју је волео. Намислим да се користим суревљивошћу ових двеју жена, надао сам се да љубомором запалим лучу која ће светлети пред Правдом. Хото, разуме се, није више испуштан из очију. После подне сам дознао да је он у Јелисејским пољима са Фелиситом, одом и нађем их; изведем га на страну и кажем му да је потребно да му поверим једну врло важну ствар. „Потребно је да будем *гељен* (ухваћен) и одведен у *штрауницу* (затвор) где ћеш искушати једног *штравог љевата*, кога

ће *уцеглати* (довести) кад се *снека* (смирне). Кад те види раније затвореног неће ни помислити да си ти *цивил* (шпијун) и биће ти лако да се спријатељиш с њим“. Хото пристаде врло радо. „Ето, постадох цивил? уздахну он; можеш рачунати на мене, само да се прво поздравим са Фелиситом“. Он се врати к њој, и како се приближаваше поћна милина и провод она га и не прекораваше што је оставља тако рано.

— Сад, кад си оставио драгану, да ти дам упутство. Знаш ону малу дуванциницу на булевару Монмартр, према позоришту Варијете?

— Знаш; Бринет?

— Јесте. Иди тамо, заузми сто у дну радње, ишти флапу пива и кад уђу два официра за одржање реда... познаћеш их сигурно?

— Како да нећу! па ја сам бивши војник.

— Добро, кад уђу дај ми знак да си ту, а то зато да би те распознали од других.

— Буди без бриге, распознаће ме они.

— Знај да би било врло непријатно ако би ухватили каквог исправног грађанина.

— Не може бити забуно, јер ја љу бити тамо, па онда знак; знак је све.

— Добро си схватио.

— Нисам ваљда ја неки клипан; нећу им ни дати да ме траже.

— Добро. Они су се договорили; чим те виде знају шта им ваља чинити. Ухватиће те и одвести у станицу Лицеј, где ћеш остати два три сата, а то зато, да те онај, кога имаш искушати, види ту и кад те понова вађе у затвору неће се чудити.

— Ништа се не брине, ја љу се тако претворити да и најпрепреденији мора помислити да сам доиста ухваћен; У осталом видећеш већ.

Хото је тако свесрдно пристајао да сам се ја готово кајао што сам био принуђен да га тако преварим, али помисливши на његово понашање према његовим друговима, ово сажалење, који сам тренутно осетио, растури се без трага. Пружи ми руку и оде; од задовољства ишао је као да лети. А ја опет, тако исто брзо, долетео сам у Управу, где нађем инспекторе и известим их; један од њих био је Косноа, данас чувар у Бисстру. Казао сам им како треба да раде, а ја пођем за њима. Уђоше у дуванциницу.

Чим су они прекорачили праг Хото, веран мојим упутствима, јави се показујући руком на своје груди, као човек који каже: ево мене. На овај знак инспектори пођу право к њему и позову га да покаже своје исправе. Хото, горд као Артабан¹⁾, одговори им да их нема. „Онда, рекоше му они, ви ћете поћи с нама“. И да не би побеглао, ако би случајно покушао, везаше га ужетом. За време овога на лицу Хотовом огледало се неко унутрашње задовољство; он је благосиљао везе и посматрао их готово са љубављу, јер је мислио да су све ове предострожности само форме ради, и у соби, као онај философ, могло је се похвалити да

је и у ланцима слободан, зато је полако и рекао инспекторима: „нека ме љаво однесе ако побегнем. *Репавице* и *гљарнице* (руке и ноге) везане! Не везује се боље ни глава шећера; ако; то значи вршити службу.“

Било је око осам сати кад је Хото затворен; у једанајест још не беше доведен човек кога је требао искушати; то му се учини необично. Можда је онај утскао, испред потере, а можда је признао; у том случају *ован* није потребан. Незнам шта је мислио ухапшени али знам да је на крају кад му се досадило да чека и кад је помислио да није може бити заборављен, молио је шефа станице да извести полициског комесар, који је још био ту. „Нека остане где је, рече комесар; мене се то не тиче“. Одговор не изазва Хото-у никакву другу помисао него само да је то обична небрижљивост инспектора. „Да сам бар вечерао! понављаше он гласом и смешним и жалосним, гласом који више изазива подсмех него ли саучешће; они се смоју! може бити они су се накљукали, а ја овде на правди *хладујем* (у хапси)“. Два три пута звао је час каплара час поднаредника да им се јада, није оставио ни официра и нега је преклињао да га пусти. „Вратићу се, ако треба, говорио је; шта ви ризикујете, кад сам затворен само ради форме?“

За његову несрећу официр, који нам је сутра дан причао ове појединости, био је један од оних што не верују и који се не могу умолити. Што се тиче Хотова њега је само глад узнемиривала. За људе који верују у покајање то би био доказ невиности, али за људе који верују само у *цинале* (конопцима)... Зла коб је хтела да је господин официр био од ових последњих и како му је било препоручено да ништа не предузима ма шта Хото желео он није ни главе освртао на њега, те сиromaх Хото кад не могаше ништа официру одржа овај монолог.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Кривци сами о себи од: Raymond Hesse.

Писац је публиковао важну збирку проучавајући аутопсихологију кривца и тако је, као што је то нарочито нагласио у предговору професор Гресе, много допринео расветљавању питања, да ли је кривац подпуно луд, сулуд, или душевно здрав. — У предговору писац предговора критикује са медицинског гледишта класификацију, коју је усвојио R. Hesse, који дели кривце на шест типова према узрасту, који их гони на злочин: новац, сладострашће, верско убеђење, освета, жена, лектира. Исти је искористио ову прилику, да покаже важност субјективности у злочину и да изложи, да дело — независно од спољних појава природе — произлази или из претеране физичке реакције, или из недовољне реакције, или из реакције онакажене. — Отуда три групе криваца: Први иду у злочин са ма ког спољног утицаја (новац, жена, безвлашће),

¹⁾ Гељен (ухваћен).

¹⁾ Јунак из једног романа.

који код њих производи ненормалну реакцију: они убијају богатог, поглавара државног, жену, сунарника, полицајца... Други не реагирају довољно на редовне, нормалне подстицаје: идеја о фамилији о друштву није ништа за њих: то су ненормални, ван друштва, ван света, ван фамилије; најмањи спољни повод за злочин, ма какве природе био, рђав савет, какав чланак у новинама — учиниће да изврше злочин; ништа их при томе не зауставља, па ни сам страх од казне. Назад има криваца настраних, са преокретним појмовима, који ненормално осећају, чији је нормални осећај настран, који раде револуционарно, несаобразно природним и физиолошким законима; они убијају свог оца или своју мајку, пале имања својих суграђана, убијају да би задовољили њихов свирепи инстинкт. — Књига Ремона Хеса има врло велики значај за студију кривца... (R. D. P.)

* * *

Регулисање и ограничење брака — и онеспособљавање за прокреацију деце.

Већ толико година чују се гласови, да би требало забранити брак особама физички тешко оболелим и особама карактера посрнулог. Држава би требала, у границама могућности, да спречава такве бракове. Неке државе су већ, ових последњих година, донеле законе, којима се забрањују ови бракови. Да ли су ове мере довољне и дали воде резултату, видећемо. Закони важнији, о овоме следећи су:

У Њу-Јерсеју, закон од 1904. године: По овоме закону неће моћи закључити брак особа, која је била у каквом јавном азилу или у болници као епилептична, луда, или сулуда, без уверења дипломираних лекара, којима би се тврдило потпуно оздрављење од епилепсије, лудила, или сулудости, и којима би се тврдило, да нема никакве вероватноће, да ће таква особа своје мане пренети на децу, која би се у браку родила. Свака особа душевно здрава, која би пошла за лице епилептичаво, лудо или сулудо, а била би свесна тога, као и особа, која би ма у чему садејствовала при закључењу таквога брака, биће кажњена за то дело.

Охио: по закону од 1904. године установљена је публикација брака, која може да буде замењена једним уверењем, изданим од стране судске власти. То се уверење неће давати пијаницама, епилептичарима, идиотима, лудима, или кандидатима који у моменту тражења односног уверења буду под упливом отровних и наркотичних пића.

Закон од 1905. године у Индијани такође предвиђа исте прописе уз оне прописе из закона у Њу-Јерсеју. Тако је исто у држави Минесота. Држава Мичиган додаје овим ограничењима за брак и друга ограничења: болесни од сифилиса и гонорее неће моћи ступити у брак све док се потпуно не исцеле.

Санкције: Казне од 500 до 1000 долара, или затвор до четири године, или и једне и друге казне. Види се да су казне доста строге...

Последњих година се приметило, да има врло мало користи од свију оваквих закона, па ма како они били драконски. Потпун неуспех оваквих закона скоро се не може порицати. И поред овакве мере законске све више бива неодговорних, ненормалних, и криваца у опште. Као што се да замислити, на антисоцијалног човека или жену не утиче ни правила и озбири друштвени, ни санкција закона и религије. На врло мали број особа утиче слична мера о забрани... Са тих мотива прихватило се питање о онеспособљавању за прокреацију деце... Ево у главном тект закона о томе у Калифорнији: Кад по мишљењу главног лекара које државне болнице, или директора калифорнијског дома за чување и васпитање умоболне деце, или лекара кога казног завода — треба према стању физичком, душевном или моралном једне особе оболеле или затворене приступити онеспособљавању за прокреацију деце, тада ће ови шефови или лекари позвати на саветовање главног управника државних болница и секретара главног санитарског одељења, па ће сви заједно испитати све појединости и решиће, да ли има оправдања, да се приступи томе онеспособљавању. Ово онеспособљавање може да се врши само над особом, која је два пута затварана због кривица противу благонаравности или три пута због ма какве теже кривице, и која је у заводу очигло показивала моралну и полну настраност. Над осуђеницима пак, који се налазе на издржању вечите робије, и који се покажу полно настрани, може се извршити онеспособљавање без другог услова. (R. C. — R. D. P.)

* * *

Из извештаја школе на научну полицију у Риму.

У извештају школе за научну полицију и идентификацију криваца, чувени професор Отоленги изложио је развој службе за идентификацију криваца, коју је он унео у своју школу тако, да ова може да се такмичи са најбољим страним одељењима за идентификацију. У 1911. години одељење је утврдило 1147 идентитета, међу којима је било 296 под лажним именима.

Комесар Гасти смислио је једну новину: сјединио је разне инструменте за антропометриско мерење у један сложен инструмент, који је назвао „Panthromètre“.

Публикован је занимљив чланак о телеграфском преносу слика. У чланку се износи једна фотографија, неретуширана, послата из Милана у Рим. Резултат је, може се рећи, са свим задовољавајући. — (R. D. P.)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Суд општине враштанске службеним актом од 31. јануара ове године упутио је следеће питање:

Суд општински донео је решење 19. септембра прошле године, којим се оп-

штински деловођа уклања из општинске службе, а за вршиоца дужности деловође поставља се друго лице. То је решење саопштено обојици. По томе је дотадањи деловођа разрешен деловођске дужности и отишао на војну службу, а дужност деловође је примио његов местозаступник. Пита се: да ли је задржао каква права ранији општински деловођа, и да ли вршилац дужности деловође има право на плату општинског деловође?

Одговор:

Према члану 113. закона о општинама деловођу општине бира и отпушта на предлог председника суда општински одбор. Према томе општински суд је био сасвим ненадлежан за доношење решења о уклањању из службе општинског деловође. Каква права има тај уклоњени деловођа, то је лична његова ствар. — Општински суд могао је поставити једино писара општинског (последњи став члана 113. закона о општинама) и решити, да он привремено врши дужност општинског деловође (други став члана 120. закона о општинама) без права на плату деловође већ једино с правом на плату писара општинског, ако је деловођа на војној дужности, и ако нема буџетске могућности, да се писару да какав додатак за вршење деловођске дужности.

* * *

Деловођа општине дреновачке актом од 27. јануара ове године пита: да ли само оним општинским деловођама, који се у рату налазе а којима је главно занимање општинска служба деловође, припада плата и за време рата, или и онима, којима није главно занимање служба деловође општинског?

Одговор:

Свима.

* * *

Суд општине варошице Деспотовца актом № 824. од 19. фебруара ове године упутио је ово питање:

На дан 10. августа прошле године спроведена је на извршење иступна пресуда због дела из треће части кривичног закона. Пита се, да ли је пресуда застарела до сада или се на њу односи закон о продужењу рокова, пошто је изречена казна новчана?

Одговор:

Према члану 1. и 3. закона о продужењу рокова плаћања по обавезама из грађанског, трговачког и меничног законика, рокови плаћања за све обавезе из трговачког, меничног законика и специјалних закона, за све уговорне обавезе из грађанског законика, осим уговора о закупу-кирији кад је случај да закупач није употребљен на војну службу, плаћања премија код осигуравајућих друштава, извршења пресуда и решења по грађанским споровима и забране, као и сви рокови, који су у вези са губитком права, — продужени су. — Дакле, обавезе, по којима се рокови плаћања продужују, морају имати свога основа у трговачком односно меничном или грађанском законнику или у каквом другом спе-

цијалном закону приватно-правне природе, који ствара дужност каквог плаћања; обавезе плаћања држави посредних и непосредних пореза, царина и других споредних царинских дажбина, пореза и приреза окрузима, срезовима и општинама, као и у опште сва плаћања јавно-правне природе на подлеже под одредбе поменутога закона. — Према изложеноме иступна пресуда, у колико њома није расправљено грађанско питање о плаћању накнаде оштећеној страни, не подпада под закон о продужењу рокова плаћања, и таква пресуда може се увек извршити по кривичној части и у оном своме делу, који носи обележје расправе питања јавно-правне природе.

Што се тиче застарелости иступне пресуде, треба поступити по § 396. кривичног закона. Пресуда, којом је осуђен због иступног дела, застарела по истеку три месеца, осим ако је пресуда изречена због крађе, преваре или утаје у вредности веће од два динара, у ком случају пресуда застарела за време од годину дана. Застарелост пресуде почиње тећи од дана извршности пресуде, а застарелост прекида бегство кривца из руку власти. — Како је казна, означена у питању, новчана, свакако да кривац није био кажњен због крађе, преваре или утаје, и за то, ако дело није крађа, превара или утаја, пресуда по кривичној части застарела је. Казна се као застарела не може извршити, али пре него што би наступила застарелост исте пресуде по грађанској части, треба таксу и све друго благовремено наплатити. — Неко треба да одговара због застарелости.

* * *

Милутин Костадиновић, заступник деловође општине раков-долске, упутно је овакво питање:

Једно лице је општински писар у једној општини, али за време мобилизације добије позив да дође у другу општину и заступа деловођу, који је отишао на војну дужност. Умољени прими позив, и следујући њему, оде у ту другу општину, где сада врши дужност деловође општинског. Пита се: да ли то лице има право на плату из прве општине (где је дужност напустило), или на плату деловође друге општине (где дужност врши), пошто му не дају плату из обе општине?

Одговор:

По члану 113. закона о општинама, деловођа једне општине не може бити у исто време и деловођа које друге општине. Када је дотични позван, да врши дужност деловође у другој општини, суседној, он је могао тај позив примити, јер то не би било противно поменутом наређењу из закона о општинама, пошто у првој општини није деловођа већ писар општински. Ако у првој општини није отпуштен из службе писарске, и ако он дужности своје врши у обе општине, онда му свакојако припада право на плату писара из прве општине. Ако је пак дужност у првој општини својевољно напустио, отишавши да врши дужност деловође у другој општини, онда би прва општина имала права, да на место тога

писара најми друго лице за писара и да му плату писарску издаје на штету писара, који је дужност напустио (§ 31. и 546. грађанског закона). — Што се тиче примања плате из друге општине, заступник деловође би могао примати само ону плату, која му се одреди с погледом на буџетске могућности, а о којој треба да буде речи у акту, којим се дотични поставља за заступника деловођи, како би се избегли доцнији неспоразуми и спорови, и како се не би огрешило о члан 133. закона о општинама.

* * *

Суд општине Ђуковачке актом од 20. фебруара ове године упутно је овакво питање:

Деловођа једне општине као редов у војсци буде ослобођен одлуком војне команде од службе у војсци, пошто је потребно да у општини врши дужност редовну. За тим тај деловођа откаже службу у тој општини с намером да иде за деловођу општинског у ново-заузете крајеве. Пита се: да ли тај деловођа сме напустити досадању дужност своју, кад је као деловођа то општине ослобођен од војне обавезе, и да ли му се оставка мора уважити а друго лице за деловођу бирати?

Одговор:

Да би се у време мира и време рата могли послови правилно у на време отправљати код општинских власти, наређено је, правилима за ослобођавање чиновника и одправника јавних служби од позива на војну службу у миру и у рату, да ће за сваку општину бити ослобођен војне обавезе по „један писар општински“ — део IV. тачка 4. поменутих правила. Доцније учињеним објашњењима расправљено је, да се ово ослобођење односи на деловође општинске, које предвиђа члан 113. закона о општинама. — Пошто је означено лице ослобођено војне службе као деловођа дотичне општине, ослобођење има одмах престати чим то лице престане бити деловођа општински. — Ако нема уговорена рока о служби деловође, општински одбор треба оставку деловође да уважи, јер то, што је деловођа ослобођен од војне службе нема тај значај, да деловођа не може из општинске службе бити отпуштен или да не може дати оставку на ту службу. — Да ли ће то лице доцније да буде изабрано за деловођу у ново-заузетим крајевима, без утицаја је на поступак власти у општини из чије службе деловођа иступа. — Да би пак општинска власт одговорила својој дужности, треба, одмах по разрешењу тога лица од деловођске дужности, да извести о томе надлежну војну власт, како би ова даље издала наређење: да ли да се разрешени деловођа упутно на војну службу или да остане и даље ослобођен војске ако се примио за деловођу у другој општини где нема више од једног општинског деловође!

* * *

Суд општине Јасиковачке актом бр. 133. од 16. фебруара ове године упутно је овакво питање:

Војна власт тражи, да јој се упутно у време рата на одслужење војне обавезе једно лице, које је кмет села у дотичној општини. То лице нема никакав чин у војсци. Општинском суду треба објашњење: да ли мора да поступи по наређењу војне власти, и да ли се сматра, да је кмет ослобођен војне обавезе само за време мира?

Одговор:

По делу IV. тачка 4. правила за ослобођавање чиновника и одправника јавних служби од позива на војну службу у миру и рату, ослобођени су војне обавезе кметови и то за свако село по један кмет. Код тога прописа нема ограничења, да ће се кметови ослобођавати само за време мира, док, у оделитом ставу, иста правила ослобођавају и све општинске писаре и благајнике али само у миру, — што значи, да су кметови ослобођени војне обавезе и у време мира и у време рата. Али нису сви кметови сеоски ослобођени војне дужности, већ само они, који нису резервни официри, наредници, или поднаредници, или водници и старешине у народној војсци (део X. 1. пом. правила). — Према томе сеоски кмет, који нема никакав чин у војсци, нити је старешина народне војске, заиста треба да буде ослобођен војне службе у миру као и за време рата. Али, тим самим, што је неко изабран и уведен у дужности кмета, није ослобођен војне обавезе за време докле је часник општински, већ треба о томе да издејствује одлуку војне власти сходно наређењима из поменутих правила (део X.), па тек да се сматра за ослобођеног од војне службе, јер су та правила прописала нарочити поступак, како ће се ослобођавање вршити. Када је војна власт позвала дотично лице, које је кмет сеоски, на војну дужност, општински је суд требао према напред изложеноме, да поступи по захтеву војне власти, па да се по томе накнадно издејствује одлука о ослобођењу кмета од војне дужности, пошто таква одлука војне власти није раније издејствована.

К.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

По чл. 158. закона о општинама не могу се казнити и пуномоћници општински.

Начелник среза П. издао је наредбу суду општине б. да све заузимаче поштинске утрине казни и из заузетог општинског имања истисне.

Како по овој наредби није поступљено узети су на одговор председник општ. суда и пуномоћник општински који су изјавили да по наредби нису поступили, за то, што се без стручног премера не може утврдити заузеће.

Среска власт налазећи да су председник и пуномоћник општински били немарни у вршењу своје дужности, и да су

тине створили кривицу која се казни по чл. 158 закона о општинама, донела је пресуду којом је како председника тако и пуномоћника општинског казнила са по 30 динара.

Противу ове пресуде кажњени пуномоћник општински изјавио је жалбу Државном Савету.

Државни Савет нашао је да пресуда надзорне власти не одговара закону, јер пропис чл. 158 закона о општинама, по коме је жалитељ кажњен не може се применити на пуномоћника општинског, већ само на часнике општинске у овом пропису означене. С тога је на основу чл. 170 закона о општинама поништио пресуду као противну закону.

Одлука од 26 фебруара 1913 год. Бр. 6383/912.

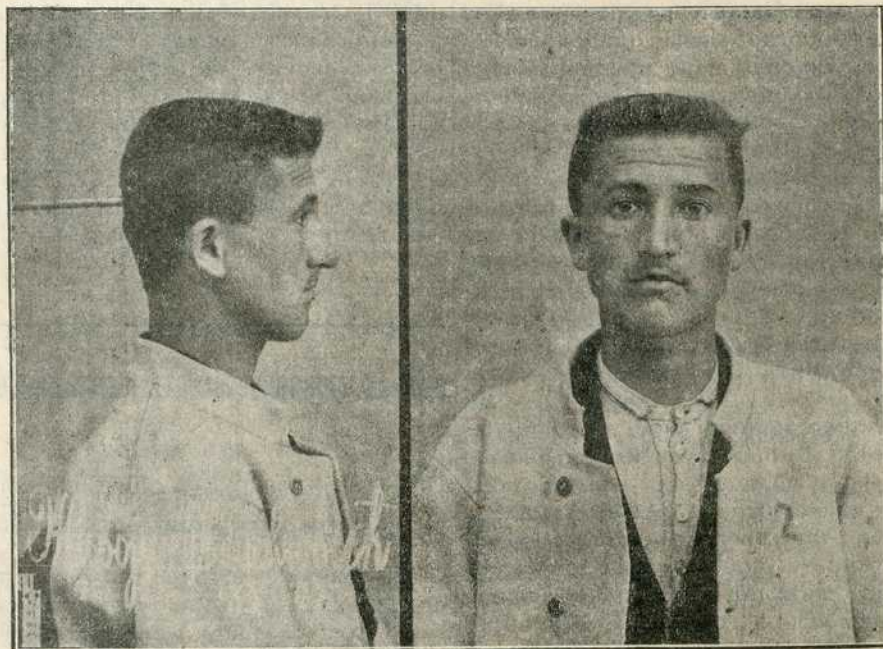
Н. И. Б.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Живојин Павловић, осуђеник београдског казног завода, чију слику износимо, побегао је још 27 августа 1910 год. па ни до данас није пронађен.

Родом је из Алексинца, стар 26 године, висока раста, косе риђе, очију жућкасто-зелених. Од особених знакова има: какипрет на левој руци, на трећој фаланзи незнато дефор-

миран; белегу од опекотине, овалног облика, величине 1 см. на десној страни потиљка; и на грудима младеж величине сочива за 8 см. испод споја кључних костију на медијени.

Акт Управе београдског казног завода Бр. 4892.

Радован Кнежевић, зв. Патак, осуђеник београдског казног завода, чију слику доносимо, побегао је 16. октобра 1910 год. па ни до данас није пронађен.

Стар је 19 год., средњег раста, косе затворено плаве, очију жућкасто-зелених; од особених знакова има раницу на средини браде.

Депеша Управе казног завода Бр. 5967.

Емануел Кениг и Франц Визенбергер, извршили су опасну крађу накита у Будим-Пешти па побегли.

Емануел је родом из Елберфенда, стар 29 год., плав у опште.

Франц је родом из Будим-Пеште; стар 25 год., средњег раста, бледог лица, смеђе косе, смеђих бркова и обрва, отворено-смеђих очију;

копча са брилијантима, дијамантима и другим камењем (750 кр.); 20—25 комада златних минђуша са разним шареним камењем (500 кр.); 10 комада женских брилијант прстена са дугим модерним

главама (3000 кр.); 3 брилијантске брезетне опточене платином (900 кр.); 28—30 пари минђуша са једним и више дијаманта (3000 кр.); један комад платине са уфасованим зрнима брилијанта и бисером украшен (1.200 кр.); једну брилијантску велику иглу са два жута бисера и једним брилијантом (400 кр.); и других разних драгоцености у вредности свега 28.723 крона.

Акт Управе града Београда Бр. 4959.

ТРАЖИ СЕ

Раденко син Михаила Мишића, дијурнисте 26. прош. м-ца отишао је незнано где.

Стар је 12 год. у лицу смеђ; у оделу од шајка, на главу има качкету а на ногама ципеле.

Депеша начелника среза парафинског Бр. 1951.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 18. и 19. прош. м-ца непознати лопови украли су кобилу Андреји Пантићу из П. Метковића; кобила је длаке мрке, доратаста, на челу цветаста, на врху репа бела, стара 3 год. без жига.

Депеша начелника среза поцерског Бр. 1445.

Непознати лопови украли су Велимиру Марковићу, нареднику 2 ескадрона II коњич. пука једног коња, длаке затворено доратасте, стар 2 год., висок 1.60 см., на предњој левој копити има изрезано црвено слово М, на гребену има мале беле длаке, грива неједнаке дужине, ушију малих, реп дугачак.

Депеша начелника орашког Бр. 1514.